

tal ikke at indse. Den ærede Ordfører for Mindretallet fandt sig ikke tiltalt ved det Udtryk, at man kunde ønske Experimentet bragt til Ende, men foretrak den Udtryksmaade, som indeholdes i Betænkningen, hvor det hedder, at det vilde være i høi Grad beklageligt — jeg kan ikke i Diebliffet finde det i Betænkningen, men det er Meningen — om disse to Fabrikker ikke skulde kunne fortsætte deres Virksomhed efter alle de særlige Vanskeligheder, som de have havt at kæmpe med, og efter al den Kapital og Arbeidskraft, som er bleven anvendt paa dem. Ja, det kan jeg være fuldkommen villig til at indrømme, at det vilde være overmaade beklageligt. Jeg vil i allerhøjeste Grad beklage overhovedet ethvert Tilfælde, hvor Arbeide, hvor Kapital gaar tilspilde eller bliver unyttig anvendt, hvad enten der er Tale om Fabrikker, som gaa til Grunde, fordi de ikke betale sig, eller f. Ex om Inddæmningsforetagender, der ligeledes ikke kunne betale sig; ja selv i et saadant Tilfælde, som den ærede Ordfører for Mindretallet nævnte, at der er Tale om Stattegravning, vilde jeg beklage, hvis de derpaa anvendte Anstregelser og Kapitaler skulde gaa til Grunde. Men jeg ser kun ikke ret, i Kraft af hvilket Princip det vilde kunne forsvares, at Staten træder til for at bøde paa det Tab, der opstaar ved saadanne mislykkede Foretagender. Den ærede Ordfører for Mindretallet mente, at man kunde tænke sig, at der var en Maade, som der ikke kunde være noget Bæsentligt at indvende imod, nemlig at Staten kom Fabrikkerne til Hjælp med et Laan. Hvis man tænker sig den Maade, vilde der ganske vist vel ikke være Tale om mere end den ene Fabrik, til hvilken der skulde ydes Hjælp paa den Maade; den anden Fabrik trænger, som bekendt, ikke til Laan, da den har tilstrækkelig Kapital og overmaade let kan skaffe de fornødne Midler tilveie ved egen Hjælp. Den ærede Ordfører for Mindretallet mente, at denne Maade at hjælpe paa kunde stilles lige med den Foranstaltning, der er bleven vedtagen af Rigsdagen, at yde et Laan til Sukkerfugerierne paa St. Croix. Det forekommer mig dog, at der ikke godt kan drages en Parallel mellem disse Tilfælde, men at Forstjellen er ganske overordentlig stor. Det er ogsaa efter min Mening ganske vist en meget extraordinær Foranstaltning, naar man fra Statens Side har villet yde Tilskud til de nævnte Sukkerfugerier, men det maa erindres, at, hvad der har bevæget os dertil, var, at det blev fremstillet for os, hvorledes denne vor vestindiske Koloni efterhaanden henfygnede mere og mere, hvorledes den saa at sige eneste Industri, som drives paa denne O, stod i Fare for at gaa til Grunde, hvorledes det vilde være aldeles nødvendigt at komme den til Hjælp for at standse den truende Undergang, og det er blevet oplyst, hvorledes der var private Mænd, som vare tilbøjelige til at hjælpe, naar Staten tillige vilde yde et Tilskud, og saa har Staten fundet sig i at

yde et Laan, men vel at mærke mod 1ste Prioritet i de Fabrikker, der skulde anlægges, saa at Laanet altsaa gaar forud for Alt, hvad der ydes af Private, og ikke nok dermed, men mod Garanti fra Kolonialkassens Side. Det forekommer mig, at dette er noget ganske Andet end det, der kan være Tale om i nærværende Tilfælde, naar der er Spørgsmaal, om der skal ydes et Laan til Fabrikken Lolland, for at den fremdeles kan bestaa og fortsætte sin Virksomhed. Ja, dersom den ærede Ordfører og de, der ere af samme Mening som han, vilde være af den Mening, at det var Noget, man burde yde ethvert Etablissement, som maatte attraas oprettet til Sukkerfabrikation her i Landet, at et lige saa stort Laan kunde forlanges af Statskassen af ethvert nyt Institut til Sukkerfabrikationen — ja, saa vilde det være en anden Sag, men det tvivler jeg paa, at de ville. Men naar de ikke mene det, men mene, at det ene og alene skal være til Fordel for denne ene Fabrik, saa tillader jeg mig at være af den Formening, at jeg har Grund til at sige, at det, her er Tale om, er kun om en Begunstigelse af Enkelmand, uden at det for mig er muligt at se, at der er nogen offentlig Interesse, der knytter sig dertil. Det agter jeg ikke at give min Stemme til.

Formanden: Den 7de Landssthingsmand for 2den Kreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Schlegel: Jeg vil kun bemærke, at det er oplyst for Udvalget, at Sukkerfabrikken Lolland udfører en stor Del af sit Raasukker til Sverige, og at det ikke blot raffineres der, men forbliver og forbruges der, saa at der ikke er nogen som helst Tvivl om, at hvad Mindretallet har anført er rigtigt. Jeg vil blot tilføje denne lille Bemærkning til den ærede Ordfører, at de Grunde, Mindretallet i sin Betænkning har fremhævet for at støtte de to Fabrikker, ere, at det vilde være beklageligt, om de gik istaa, thi derved vilde denne Industri for en Række af Aar være standset her i Landet. Det er jo ganske andre Grunde end dem, som Ordføreren igaar og idag anførte, og som Mindretallet slet ikke tiltræder.

Breinholdt: Maa jeg bede om Ordet for en kort Bemærkning.

Formanden: Den første Landssthingsmand for 8de Kreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Breinholdt: I de Bemærkninger, der sidst fremkom fra den ærede Ordfører, gjorde han gjældende, at han kunde forstaa om den Understøttelse, som Mindretallet vilde yde de bestaaende Fabrikker, ogsaa skulde komme andre nye Etablissementer til Gode. Jeg maa i saa Hæn-